

УДК 658.7:339.13

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.80-36>**Клепанчук О.Ю.**

доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового менеджменту
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7764-614X>

Klepanchuk Olha

Doctor of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor of the Department of Financial Management
Ivan Franko National University of Lviv

ЛОГІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

LOGISTICAL SUPPORT OF ENTERPRISE TRADE ACTIVITIES

У статті розглянуто теоретико-методологічні засади логістичного забезпечення торговельної діяльності підприємства. Досліджено роль логістичних функцій у забезпеченні ефективного функціонування торговельних підприємств. Особливу увагу приділено використанню цифрових інструментів для оптимізації логістичних процесів. Проаналізовано практичні рекомендації щодо побудови ефективної логістичної системи на прикладах українських діючих підприємств з урахуванням сучасних викликів ринкового середовища. Наголошено на важливості впровадження ERP, WMS, TMS-систем, IoT та Big Data для автоматизації складських, транспортних і інформаційних потоків. Наведено приклади ефективного використання цифрових технологій у логістиці провідними українськими компаніями, зокрема Rozetka, Epicentr, Nova Poshta, METRO Україна та Foxtrot.

Ключові слова: логістика, торговельна діяльність, ланцюг постачання, цифрові технології, ефективність, ERP-системи, складська логістика, транспортна логістика.

The article comprehensively examines the theoretical and methodological foundations of logistics support for the commercial activities of enterprises in the context of the digital transformation of the economy. It reveals the essence, objectives, and functions of logistics within the structure of a trading enterprise and substantiates its key role in shaping competitive advantages. It is determined that an effective logistics system contributes to cost reduction, improved customer service, and the enterprise's adaptation to dynamic changes in the market environment. Special attention is given to the implementation of digital technologies in logistics processes, including ERP (Enterprise Resource Planning), WMS (Warehouse Management System), TMS (Transportation Management System), the Internet of Things (IoT), cloud services, GPS monitoring, and Big Data analytics. The capabilities of these tools in automating the management of product flows, warehouse and transport logistics, as well as inventory, order, and data management, are analyzed. Examples of successful digital transformation of logistics systems by leading Ukrainian companies, including Rozetka, Epicentr, Nova Poshta, METRO Ukraine, and Foxtrot, are presented. The article identifies key challenges that hinder the widespread adoption of digital solutions in logistics, such as insufficient digital literacy among personnel, limited funding, complexity of IT system integration, and cybersecurity risks. Practical recommendations are proposed to improve logistics support for the commercial activities of domestic enterprises, taking into account current challenges such as military actions, supply chain disruptions, changes in consumer behavior, global instability, and digital inequality. Particular emphasis is placed on the importance of synchronizing digital logistics with the strategic goals of the enterprise and developing partnership relations within supply chains. A systematic approach to logistics-based on the principles of transparency, adaptability, and technological flexibility—is identified as a key success factor in an unstable external environment and a context of digital competition.

Keywords: logistics, trade activity, supply chain, digital technologies, efficiency, ERP systems, warehouse logistics, transportation logistics.

Постановка проблеми. У сучасних умовах високої конкуренції та швидкої діджиталізації ринку логістика відіграє ключову роль у забезпеченні безперервного товарообігу та задоволенні попиту споживачів. Ефективне логістичне забезпечення здатне зменшити витрати, скоротити час доставки та підвищити рівень

сервісу, що, своєю чергою, формує конкурентні переваги торговельного підприємства. Традиційні методи логістики, що використовувались раніше, вже не відповідають вимогам швидко змінюваного ринкового середовища, тому виникає необхідність у застосуванні новітніх цифрових інструментів для оптимізації

процесів поставок, складування та транспортування товарів. У зв'язку з цим важливим є вивчення ефективності впровадження сучасних логістичних технологій, таких як ERP-системи, WMS, TMS, а також використання даних великих обсягів (Big Data) і Інтернету речей (IoT), що дозволяють значно покращити обслуговування клієнтів та знизити операційні витрати. Однак недостатньо досліджено, як саме ці інструменти впливають на різні аспекти логістики та як вони взаємодіють між собою в умовах українського ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У контексті трансформації логістичних процесів у сфері торгівлі, зростає науковий інтерес до вивчення сучасних підходів до логістичного забезпечення діяльності підприємств. У роботах Адамчука С.В. та Долішнього О.Б. [1] представлено моделі та методи логістики з позицій інноваційних рішень, які слугують основою для подальших прикладних досліджень. Котляр Ю.О. і Мельник В.В. [6] акцентують увагу на практичних аспектах управління матеріальними потоками в умовах змін ринкового середовища. У дослідженні Черниш О.І. [11] розглянуто цифрові технології (ERP, WMS, TMS, CRM), що формують нову якість логістики. Водночас на сторінках фахових журналів, зокрема «Транспорт і логістика» (2022), все більше уваги приділяється впливу Big Data та IoT на ефективність логістичних рішень. Незважаючи на наявність ґрунтовних напрацювань, залишаються актуальними питання інтеграції цифрових рішень у логістичні стратегії торговельних підприємств, формування ефективних моделей логістичного сервісу та адаптації до змін цифрового середовища.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є систематизація теоретичних положень та аналіз прикладних рекомендацій щодо логістичного забезпечення торговельної діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах функціонування підприємств логістика виступає ключовим інструментом забезпечення конкурентоспроможності, ефективності торговельної діяльності та адаптації до динамічного ринкового середовища. Теоретичні основи логістичного забезпечення ґрунтуються на системному підході, який передбачає координацію та інтеграцію всіх процесів, пов'язаних із постачанням, зберіганням, транспортуванням, обробкою замовлень і розподілом товарів [1].

Логістика розглядається як система управління матеріальними потоками та супровідною інформацією від постачальника до кінцевого споживача з метою мінімізації витрат і максимізації цінності для клієнта. Класичні підходи до логістики акцентують увагу на

шести основних принципах: потрібний товар, у потрібній кількості, у потрібному стані, у потрібному місці, у потрібний час, за оптимальних витрат (табл. 1) [2].

Важливим концептом у теорії логістики є інтеграція – горизонтальна (між підприємствами) та вертикальна (в межах підприємства), що дозволяє уникнути дублювання функцій, зменшити операційні витрати, підвищити рівень сервісу. Застосування концепції Supply Chain Management (SCM) передбачає розгляд логістики не лише як внутрішньої функції підприємства, а як частини глобального ланцюга створення вартості [1].

Теоретичні засади логістики також включають використання цифрових технологій: ERP-систем, CRM, WMS, TMS, які забезпечують автоматизацію, прозорість та гнучкість логістичних процесів. У контексті цифровізації особливої актуальності набуває концепція «розумної логістики» (smart logistics), що базується на використанні Big Data, IoT, хмарних технологій, GPS-моніторингу та блокчейну [2].

Поняття «логістика» охоплює планування, реалізацію та контроль ефективного переміщення товарів, послуг і пов'язаної з ними інформації. У контексті торговельної діяльності логістика виконує функцію забезпечення відповідності між попитом та пропозицією в необхідному місці, часі, кількості та з оптимальними витратами [1].

Логістичне забезпечення підприємства складається з низки елементів, кожен з яких має важливу роль у досягненні оптимізації логістичних потоків, зменшенні витрат та покращенні ефективності бізнес-операцій. Традиційно виділяють кілька основних елементів, що є невід'ємною частиною логістичного процесу та взаємодіють між собою для досягнення загальної мети (табл. 2) [3].

Торговельне підприємство функціонує як ланка в логістичному ланцюгу, який охоплює постачальників, склади, транспорт, точки продажу та споживача. Від якості логістичних процесів залежить швидкість обслуговування клієнтів, наявність товару на полицях, а також фінансові показники.

Логістика в торгівлі є ключовим елементом для забезпечення ефективного функціонування ринку, досягнення конкурентних переваг та підвищення рівня обслуговування споживачів. Логістичні функції в торгівлі охоплюють широкий спектр процесів, що забезпечують безперервний рух товарів від постачальників до кінцевих споживачів, включаючи всі етапи обробки, транспортування, зберігання, розподілу та продажу. Вони сприяють мінімізації витрат, оптимізації часу і ресурсів, що є важливими для стабільності та розвитку торговельної діяльності.

Таблиця 1

Логістичне забезпечення торговельної діяльності

Складові	Особливість
Постачальницька	орієнтована на оптимізацію закупівельної діяльності, формування стійких ланцюгів постачання та зменшення ризиків порушення поставок
Виробнича	логістика забезпечує ефективну внутрішню організацію ресурсних потоків і підтримку безперервності операцій
Розподільча	спрямована на доставку товарів до споживачів із мінімальними витратами часу та ресурсів

Джерело: сформовано автором [2]

Таблиця 2

Елементи логістичного забезпечення

Елемент	
Управління постачанням (закупівельна логістика)	Один з основних елементів, що передбачає організацію постачання необхідних товарів, сировини та матеріалів для підприємства. Від ефективності цього процесу залежить здатність компанії забезпечити своєчасне виготовлення та доставку продукції до кінцевих споживачів. Управління постачанням включає вибір постачальників, закупівлю, контроль якості та своєчасність поставок
Управління запасами	Запаси відіграють важливу роль у забезпеченні безперебійної діяльності підприємства. Оптимізація рівня запасів дозволяє уникнути як дефіциту товару, так і надмірного накопичення, що призводить до зайвих витрат на зберігання. Важливими інструментами для управління запасами є системи планування попиту та моделі оптимізації рівня запасів
Транспортна логістика	Транспорт є ключовим елементом у переміщенні товарів від постачальників до споживачів. Транспортна логістика охоплює всі аспекти управління транспортними потоками, включаючи вибір оптимальних маршрутів, видів транспорту, а також організацію вантажоперевезень і моніторинг їх виконання
Складська логістика	Складська логістика включає організацію приймання, зберігання, обробки та відвантаження товарів. Вона охоплює всі процеси, пов'язані з управлінням складами та іншими логістичними об'єктами, а також автоматизацію складських процесів для зниження витрат та покращення ефективності
Розподільча логістика (дистрибуція)	Розподільча логістика забезпечує ефективне доставлення готової продукції кінцевим споживачам або замовникам. Цей елемент включає в себе як традиційні канали збуту, так і новітні технології для доставки товарів, наприклад, через інтернет-магазини або мобільні додатки
Управління інформаційними потоками	Запаси відіграють важливу роль у забезпеченні безперебійної діяльності підприємства. Оптимізація рівня запасів дозволяє уникнути як дефіциту товару, так і надмірного накопичення, що призводить до зайвих витрат на зберігання. Важливими інструментами для управління запасами є системи планування попиту та моделі оптимізації рівня запасів
Управління взаємодією з клієнтами (Customer Relationship Management, CRM)	Взаємодія з клієнтами є важливим елементом у забезпеченні логістичних процесів. Система CRM дозволяє налаштувати комунікацію з покупцями, керувати їхніми запитами, замовленнями та забезпечити високий рівень обслуговування клієнтів

Джерело: сформоване автором [3]

Цифрові технології активно трансформують традиційні процеси управління логістикою, забезпечуючи більшу швидкість, ефективність і точність в операціях. В Україні розвиток цифрових інструментів у цій сфері стає одним із ключових напрямків для підвищення конкурентоспроможності підприємств, особливо в умовах глобалізації та зростаючих вимог до обслуговування клієнтів [11].

Цифрові інструменти управління логістикою:

- Програмне забезпечення для управління ланцюгами постачання (SCM) Системи управління ланцюгами постачання дозволяють забезпечити інтеграцію всіх етапів логістичних операцій – від постачальників до кінцевих споживачів. Вони включають планування, моніторинг та оптимізацію всіх процесів, що знижує витрати та покращує ефективність.

- Системи управління складом (WMS) WMS (Warehouse Management Systems) автоматизують та оптимізують процеси управління складами, від отримання товару до його зберігання та відвантаження. Ці системи дозволяють значно зменшити людський фактор, зменшити помилки в обліку та прискорити роботу складу.

- GPS-моніторинг і системи відстеження. Технології GPS дозволяють постійно відслідковувати місцезнаходження транспорту та вантажів, що важливо для оптимізації маршрутів та зменшення витрат на транспортування.

- Автоматизація процесів доставки. Інноваційні цифрові платформи дозволяють автоматизувати про-

цеси доставки, від розрахунку вартості до прогнозування термінів доставки. Це дозволяє бізнесу збільшити точність і надійність виконання замовлень.

- Розвиток e-commerce. В Україні значно розвинена сфера електронної комерції, що активно впливає на логістичні процеси. Вітчизняні онлайн-магазини, такі як Rozetka, Epicentr, використовують передові цифрові інструменти для управління товарними запасами, доставки та зворотного зв'язку з клієнтами [11].

В Україні активно використовуються різні цифрові інструменти для автоматизації та оптимізації логістичних процесів. До таких інструментів відносяться:

- 1С: Підприємство – система для управління запасами, фінансами та бухгалтерським обліком.
- Bitrix24 – інструмент для управління відносинами з клієнтами та внутрішньої автоматизації.
- Navision (Microsoft Dynamics) – система для автоматизації управлінських та бухгалтерських функцій.
- Trackforce – система GPS-моніторингу для вантажів та транспорту.

Аналізуючи український торговельний ринок прикладом є Rozetka Офіційний сайт інтернет-магазину, який активно використовує цифрові інструменти для оптимізації логістики та доставки товарів [9].

Інструменти:

1. Програмне забезпечення для управління ланцюгами постачання (SCM): Rozetka активно використовує розвинутий ланцюг постачання, що включає інтеграцію з постачальниками та автоматизоване управління запасами.

2. Системи управління складом (WMS): для управління великими складами та забезпечення швидкої обробки замовлень.

3. Автоматизація процесів доставки: компанія використовує цифрові платформи для управління маршрутами доставки, що дозволяє швидко реагувати на зміни в запитах клієнтів.

Rozetka є одним із лідерів електронної комерції в Україні, і цифрові інструменти стали основою її логістичної стратегії. Використання SCM-систем та WMS дозволяє забезпечити ефективне управління великою кількістю товарів на складах та автоматизацію процесів доставки, що підвищує оперативність і зменшує кількість помилок [9].

Один із найбільших українських ритейлерів, який активно розвиває логістичні процеси через використання сучасних технологій та цифрових платформ є Epicentr.[4]

Інструменти:

1. GPS-моніторинг та системи відстеження транспорту: для контролю за маршрутами доставки та точністю термінів виконання замовлень.

2. 1С: Підприємство – система для управління запасами та бухгалтерським обліком, що інтегрована з логістичними процесами [4].

Epicentr використовує GPS-моніторинг та інші цифрові інструменти для оптимізації своїх логістичних процесів. Завдяки використанню 1С для управління запасами компанія знижує витрати та підвищує ефективність роботи складів. Використання автоматизованих систем дозволяє зменшити людський фактор та підвищити точність виконання замовлень [4].

Nova Poshta є один з найбільших логістичних операторів в Україні, який активно використовує цифрові рішення для автоматизації процесів доставки [4].

Інструменти:

1. Інтернет-платформи для моніторингу вантажів: Nova Poshta активно використовує систему для відстеження посилок та моніторингу вантажів, що дозволяє клієнтам отримувати актуальну інформацію про місцезнаходження їхніх товарів.

2. Автоматизація складських процесів: система WMS для обробки та управління складами, що дозволяє автоматизувати процеси збору та відправлення вантажів.

3. CRM-системи: для покращення взаємодії з клієнтами та персоналізації пропозицій.

Використання інноваційних цифрових інструментів, таких як автоматизовані склади та онлайн-платформи для моніторингу посилок, допомагає компанії підвищити швидкість і точність доставки, а також покращити клієнтський досвід [8].

Вебсайт мережі оптових супермаркетів METRO Україна, яка також впроваджує цифрові інструменти для управління поставками та логістичними процесами [7].

Інструменти:

1. Системи автоматизованого управління ланцюгами постачання (SCM): для ефективного управління товарними потоками в оптовій торгівлі.

2. Роботизовані склади: використовуються для підвищення ефективності обробки великих обсягів товарів на складах.

3. Big Data: для прогнозування попиту і оптимізації товарних запасів.

METRO Україна використовує передові цифрові технології для автоматизації логістичних процесів, що дозволяє підвищити точність прогнозів і знизити витрати на обробку товарів. Використання систем SCM і роботизованих складів дозволяє ефективно управляти запасами та покращити продуктивність [7].

Інтернет-магазин і ритейлер Foxtrot, який також використовує сучасні інструменти для логістики, включаючи системи для автоматизації складів та доставки [5].

Інструменти:

1. Системи управління запасами та програмне забезпечення для логістики: використовує рішення для моніторингу товарних запасів на складах.

2. Технології для управління транспортуванням: Foxtrot активно використовує GPS-моніторинг для управління доставкою товарів клієнтам.

Foxtrot використовує технології для автоматизації своїх логістичних операцій, що дозволяє значно знизити витрати і підвищити ефективність доставки. Завдяки сучасним системам управління запасами, компанія знижує ймовірність відсутності товару в асортименті і забезпечує високу швидкість обробки замовлень [5].

Відповідно з задіянням цифрових інструментів є і певні переваги для українських підприємств

1. Підвищення ефективності – автоматизація дозволяє знизити витрати на працівників та зменшити кількість помилок.

2. Швидкість обробки замовлень – завдяки цифровим платформам швидкість виконання замовлень суттєво збільшується.

3. Поліпшення клієнтського досвіду – завдяки інтеграції різних систем покращується взаємодія з клієнтами, а також зростає точність і швидкість доставки товарів.

Згідно викладеного дослідження у коротко- та середньостроковій перспективі торговельні підприємства мають зосередитися на:

- Побудові гнучкої логістичної системи з можливістю масштабування.
- Оптимізації витрат на зберігання, доставку та обслуговування замовлень.
- Автоматизації логістичних процесів з використанням цифрових технологій.
- Інтеграції логістики з маркетингом, зокрема при управлінні асортиментом, акціями та персоналізацією.
- Залученні інвестицій в інфраструктуру, включаючи модернізацію складів і автопарку.

Висновки. Логістичне забезпечення є основою ефективного функціонування торговельного підприємства. Його якість прямо впливає на швидкість обслуговування, витрати, рівень задоволеності клієнтів. Сучасні цифрові рішення дозволяють значно підвищити ефективність логістики та адаптуватися до мінливого ринкового середовища. Успішна реалізація логістичної стратегії передбачає гармонійне поєднання традиційних рішень із інноваційними підходами.

Таким чином, теоретичні підходи до логістичного забезпечення є багатовимірними, інтегративними та такими, що орієнтовані на інновації. Вони створюють базу для практичного вдосконалення логістичних процесів на підприємствах у різних галузях, зокрема в торгівлі.

Класичні елементи логістичного забезпечення взаємодіють і підтримують один одного в межах інтегро-

ваної логістичної системи. Кожен елемент є важливим для забезпечення оптимального функціонування торговельної діяльності підприємства, покращення ефективності операцій, зниження витрат і підвищення рівня обслуговування клієнтів.

Цифрові інструменти значно покращують ефективність управління логістичними процесами в Україні. Приклади таких підприємств, як Rozetka, Epicentr, Nova

Poshta, METRO Україна і Foxtrot, показують, як інтеграція передових технологій у сфері логістики дозволяє знижувати витрати, підвищувати точність і швидкість доставки, а також покращувати клієнтський досвід. Цифрові інструменти стають важливим фактором для конкурентоспроможності українських підприємств, особливо в умовах швидко зростаючого e-commerce і вимог до ефективного обслуговування клієнтів.

Список використаних джерел:

1. Адамчук С. В., Долішній О. Б. Моделі та методи логістики: від класичних до інноваційних підходів. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2020.
2. Балабанова Л. В. Маркетингова політика підприємства: теорія, методологія, практика. Київ : Центр учбової літератури, 2020.
3. Балац В. І. Логістика: теорія і практика. Київ : Центр учбової літератури, 2019.
4. Epicentr. URL: <https://epicentrk.ua> (дата звернення: 24.04.2025).
5. Foxtrot. URL: <https://www.foxtrot.com.ua> (дата звернення: 24.04.2025).
6. Котляр Ю. О., Мельник В. В. Логістика: теорія та практика управління матеріальними потоками. Київ : Видавничий дім «Київ», 2022.
7. METRO Україна. URL: <https://www.metro.ua/> (дата звернення: 24.04.2025).
8. Nova Poshta. URL: <https://novaposhta.ua/> (дата звернення: 24.04.2025).
9. Rozetka. URL: <https://rozetka.com.ua/> (дата звернення: 24.04.2025).
10. Системи управління ланцюгами постачання: сучасні тенденції. Транспорт і логістика. 2022. № 6.
11. Черниш О. І. Цифрові технології в управлінні логістикою. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2021.
12. Шевченко В. О. Інновації у логістичних технологіях. Харків : ХНЕУ, 2020.

References:

1. Adamchuk, S. V., & Dolishniy, O. B. (2020). *Modeli ta metody lohistyky: vid klasychnykh do innovatsiinykh pidkhodiv* [Models and Methods of Logistics: From Classical to Innovative Approaches]. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv.
2. Balabanova, L. V. (2020). *Marketynhova polityka pidpriemstva: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Enterprise Marketing Policy: Theory, Methodology, Practice]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury.
3. Balats, V. I. (2019). *Lohistyka: teoriia i praktyka* [Logistics: Theory and Practice]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury.
4. Epicentr. (n.d.). Available at: <https://epicentrk.ua> (accessed 24.04.2025).
5. Foxtrot. (n.d.). Available at: <https://www.foxtrot.com.ua> (accessed 24.04.2025).
6. Kotliar, Yu. O., & Melnyk, V. V. (2022). *Lohistyka: teoriia ta praktyka upravlinnia materialnymy potokamy* [Logistics: Theory and Practice of Material Flow Management]. Kyiv: Vydavnychiy dim "Kyiv".
7. Metro Ukraina. (n.d.). Available at: <https://www.metro.ua/> (accessed 24.04.2025).
8. Nova Poshta. (n.d.). Available at: <https://novaposhta.ua/> (accessed 24.04.2025).
9. Rozetka. (n.d.). Available at: <https://rozetka.com.ua/> (accessed 24.04.2025).
10. Chernysh, O. I. (2021). *Tsyfrovi tekhnolohii v upravlinni lohistykoiu* [Digital Technologies in Logistics Management]. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv.
11. Shevchenko, V. O. (2020). *Innovatsii u lohistychnykh tekhnolohiiakh* [Innovations in Logistics Technologies]. Kharkiv: KhNEU.